

SKARBY BIBLIOTEKI JAGIELLOŃSKIEJ

Album Skarby Biblioteki Jagiellońskiej zawiera 178 najcenniejszych obiektów zgromadzonych w Bibliotece Jagiellońskiej, wybranych przez jej pracowników. Prezentowany jest m.in. tzw. Papyrus Sękowskiego, dokument pochodzący z 2 połowy I lub II w n.e., przywieziony przez profesora Józefa Sękowskiego z Egiptu.

Z Włoch, z ok. 1200 roku pochodzi *Dekret Gracjana*, kodeks opatrzony glossą Bartłomieja z Brescii, będący wczesną kopią zaopatrzoną w wysokiej klasy iluminacje, uważany za jeden z najbardziej interesujących kodeksów prawnych w Polsce. Przedstawione są także zbiory traktatów medycznych z XIV i XV wieku, oraz encyklopedia przyrodnicza z ilustracjami do poszczególnych haseł.

Nicolaus Copernicus, *De revolutionibus* – to najcenniejszy i najslawniejszy autograf Biblioteki Jagiellońskiej, w którym przedstawiona została teoria heliocentrycznego układu wszechświata. *Banderia Prutenorum* – to rękopis zawierający podobizny chorągwi krzyżackich zdobytych pod Grunwaldem i Koronowem oraz Nakłem. *Ewangelia św. Marka*, z glossą m.in. Pseudo – Walafrida Strabona, Aristoteles, *Opera*, *Biblia Latina* to znane średniowieczne rękopisy. Dwa rękopisy polskiej pieśni religijnej – *Bogurodzicy* i *Kodeksu Baltazara Bobema* – to najbardziej znane perełki Biblioteki Jagiellońskiej. Poza tym Biblioteka przechowuje rękopisy: Franciszka Karpińskiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida, Henryka Sienkiewicza, Władysława Reymonta, Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej.

Na zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej powinni się wszyscy uczyć historii druku. Są w przedmiotowej publikacji przedstawione próbne odbitki druków mogunczkich Jana Gutenberga. Są to trzy światowe unikatki będące ponadto odbitkami korektowymi. Almanach *Cracoviense ad annum 1474* – to pierwszy druk, jaki ukazał się na ziemiach polskich w niespełna 20 lat od wynalezienia druku przez Jana Gutenberga. Nie mogło zabraknąć statutów Kazimierza Wielkiego i najbardziej znanego druku świeckiego z XV wieku, *Kroniki Świata* z drzeworytami.

To tylko niektóre przykłady z kilkudziesięciu druków i opraw książek, stanowiących dzieło sztuki, przedstawionych w publikacji *Skarby Biblioteki Jagiellońskiej*. Bardzo bogate są zbiory muzyczne. Począwszy od kodeksu pergaminowego z przełomu XI – XII wieku z południowej Francji lub północnych Włoch, poprzez traktaty muzyczno-teoretyczne, Mazurek Dąbrowskiego, po autografy Fryderyka Chopina, Stanisława Moniuszki, Ignacego Paderewskiego, Karola Szymanowskiego i Gioachimo Rossiniego. Bardzo bogato przedstawiony jest zbiór grafik z tymi najslawniejszymi Albrechta Dürera i Rembrandta. Niezwykły jest *Dziennik Żeglarski* z opisem wyprawy polarnej Willema Barentsa w latach 1596 – 1597. Na szczególną uwagę zasługują zbiory kartograficzne. Przykładem jest jedna z najstarszych wersji rękopiśmiennych Geografii Klaudiusza Ptolomeusza, *Cosmographia* tegoż z mapami Nicolausa Germanusa, najstarsze mapy przedstawiające nasz kraj, atlasy.

Wszystkie z pokazanych obiektów mają swoją niezwykłą historię, stanowią wielką wartość.

Wydawca: Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza

32-700 Bochnia, Proszówki 361, tel./fax: 14/ 611 00 71, www.ziemiabochenska.pl

Cena: 250 zł + 5% VAT

Biblioteka Jagiellońska

Biblioteka Jagiellońska jest centralną biblioteką Uniwersytetu Jagiellońskiego, pełniącą również funkcje Narodowego Archiwum Książki i biblioteki publicznej.

Zbiory Biblioteki Jagiellońskiej powstawały w wyniku procesu dydaktycznego prowadzonego od czasu fundacji uczelni w 1364 roku do dnia dzisiejszego.

(...) Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego zwana Biblioteką Jagiellońską, a popularnie określana „Jagiellonką”, nazwę swą zaczerpnęła od macierzystego uniwersytetu dopiero w XIX wieku. Zanim powstała Biblioteka Jagiellońska upłynęło kilka wieków od momentu ufundowania Studium Generale przez Kazimierza Wielkiego. Pierwsze wzmianki o działalności Uniwersytetu w Krakowie pochodzą z notatek na rękopisach przechowywanych w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej. W dniu 21 grudnia 1367 roku na rękopisie (sygn. BJ 2032) nieznanemu ani z imienia ani z nazwiska student zanotował, że zakończył kopiować komentarz traktatu *De regimine principum* przypisywanego Arystotelesowi. Z notatki pozostawionej na tym rękopisie wynika, że Uniwersytet działał na krakowskim zamku. Na rękopisie o sygnaturze 5278 znajduje się zapiska studenta krakowskiego Alberta, dokonana w dniu 5 lutego 1369 roku. Kolejny rękopis poświadczający powstawanie w Krakowie dzieł służących nauce to kodeks BJ 813, zawierający traktaty medyczne. Przepisywanie części z nich, według zapiski, zostało zakończone 6 listopada 1368 roku w Krakowie przez Jana z Hesji. Jest to kodeks służący nauczaniu medycyny na ówczesnym wydziale medycznym krakowskiego Studium Generale. Rękopisy te powstały w środowisku studenckim w Krakowie. Wobec braku źródeł trwa dyskusja, gdzie w Krakowie był zlokalizowany Uniwersytet w tzw. okresie kazimierzowskim, tym bardziej brak wiadomości o istnieniu i lokalizacji pomieszczeń bibliotecznych.

(...) Zbiory biblioteczne Akademii Krakowskiej, a później Uniwersytetu Jagiellońskiego, zwiedzali kolejni monarchowie, wybitni politycy i mężowie stanu. Swoje odwiedziny uwieczniali, pozostawiając autografy w tzw. księdze królewskiej, począwszy od Henryka Walezego. Królowa Anna Jagiellonka poza swoim autografem pozostawiła w darze dla biblioteki Kolegium Większego jedną z najpiękniej oprawnych książek w naszych zbiorach, a po kolejnej wizycie złoty naszyjnik dużej wartości.

Skarby zgromadzone przez profesorów, studentów i bibliotekarzy w ciągu sześciu wieków stały się skarbami nie tylko Uniwersytetu Jagiellońskiego, Krakowa i Polski, lecz także, jak w przypadku autografów Mikołaja Kopernika i Fryderyka Chopina, świadectwami światowego dziedzictwa kulturowego.

Wśród skarbów Biblioteki Jagiellońskiej znajdują się obecnie autografy wielu luminarzy, w tym polskich najwybitniejszych przedstawicieli literatury i nauki, między innymi Adama Mickiewicza i Juliusza Słowackiego, a także wspaniałe oprawne i ilustrowane starodruki, niezwykle cenne i unikatowe, bardzo skromnie wyglądające druki z warsztatu Jana Gutenberga, grafiki autorstwa Albrechta Dürera, Rembrandta oraz przepiękne miniatury średniowiecznych mistrzów.

Do połowy XVII wieku trwał nieprzerwany rozwój bibliotek Akademii Krakowskiej. Zarazy nawiedzające Kraków na początku lat 50. tego wieku, okupacja szwedzka w latach 1655–1656 doprowadziły do załamania poziomu nauczania, a także poziomu dbania o biblioteki. W 1777 roku utworzono jedną bibliotekę, scalając księgozbiory rozproszone w kolegiach i bursach. Na gmach biblioteczny przeznaczono Collegium Maius i tak pozostało do 1940 roku. W międzyczasie Biblioteka Jagiellońska pod kierunkiem kolejnych dyrektorów – Jerzego Samuela Bandtkiego, Józefa Muczkowskiego i Karola Estreichera – nabrała w okresie zaborów miana *bibliotheca patria*, kiedy to w ramach autonomii galicyjskiej była ośrodkiem nie tylko naukowym (w jej murach powstała wszak wspaniała bibliografia polska), ale także niepodległościowym.

(...) W latach 1932–1939 zbudowano nowoczesny, jak na ówczesne czasy, nowy gmach biblioteki według projektu S. Krzyżanowskiego, który rozbudowano w latach 1995–2001 według projektu R. Loeglera.

Obecnie Biblioteka Jagiellońska to centrum sieci bibliotecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, którą tworzą oprócz biblioteki głównej 44 biblioteki instytutowe. Zbiory Biblioteki Jagiellońskiej to obecnie 6 441 202 woluminów i jednostek. Od piętnastu lat trwa proces komputerowego opracowywania zbiorów i udostępniania katalogów *on line*. W 2008 roku w rejestrze przybytków Biblioteki Jagiellońskiej odnotowano wpływ 134 111. jednostek i woluminów.

Prof. Zdzisław Pietrzyk
Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej